

Seminarium naukowe połączonych Katedr (Kazimierz Dolny, 4 września 2021 r.)

Dnia 4 września 2021 r. w Kazimierzu Dolnym odbyło się seminarium naukowe, w którym udział wzięło liczne grono miłośników starożytności. Wydarzenie udało się zorganizować dzięki współpracy Katedry Prawa Rzymskiego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Katedry Doktryn Polityczno-Prawnych i Prawa Rzymskiego oraz Katedry Historii Starożytnej i Średniowiecznej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Pamięć o sytuacji związanej z zagrożeniami pandemicznymi i wynikającymi z niej obostrzeniami sprawiła, że mimo radości, jaką wygenerowała możliwość bezpośredniego spotkania, dołożono wszelkich starań, by zachować zasady reżimu sanitarnego. Nawiązując do tradycji organizowanych wielokrotnie w przeszłości „Seminariów Kazimierskich z prawa rzymskiego”, jako miejsce symposium wybrano Kazimierz nad Wisłą. Wydarzenie nie byłoby możliwe, gdyby nie życzliwość jednej z najbardziej rozpoznawalnych mieszkank miasteczka, czyli dr Romany Rupiewicz. Oddała ona do dyspozycji gości przestronne pomieszczenia „Villi Roma”.

Spotkanie rozpoczęło wczesnym popołudniem. Niezależnie od gospodni zebranych przywitał kierownik Katedry Prawa Rzymskiego KUL dr hab. Maciej Jońca, który przedstawił program seminarium, a także wyraził satysfakcję, że po tak długim czasie obcowania zdalnego udało się zgromadzić w jednym miejscu aż tylu wartościowych uczonych zainteresowanych różnymi aspektami badań nad światem antycznym.

Jako pierwszemu oddano głos dr. Bartoszowi Zalewskiemu z Katedry Doktryn Polityczno-Prawnych i Prawa Rzymskiego UMCS, który niedawno znakomicie obronił rozprawę doktorską zatytułowaną „*Humanitas* w ustawodawstwie Konstantyna Wielkiego”. Temat jego wystąpienia ściśle wiązał się z tą problematyką. Tytuł wygłoszonego referatu brzmiał: „*Humanitas* w *Divinae Institutiones* Laktancjusza”. Prelegent omówił różne znaczenia terminu *humanitas*, a w dalszej kolejności przedstawił, w jaki sposób był on rozumiany przez Laktancjusza. Uczestnicy mogli podążać za jego wywodem dzięki porządnie opracowanym tekstom źródłowym, które wręczono im przed wykładem. Znalazły się tam nie

tylko fragmenty *Divinae Institutiones* wraz z autorskim przekładem badacza, lecz również wyimki z pism Seneki, Aulusa Gelliusza, Tacyta, św. Hieronima oraz z justyniańskich Digestów. Doktor Zalewski w konkluzji podkreślił, że jakkolwiek Laktancjusz deklарował, iż jego nauka na temat „Bożych Urządzeń” miała być oderwana od konstrukcji retorycznych i prawnych wykształconych przez pogański antyk, to jednak budując „nowe” koncepcje, obficie czerpał z tej spuścizny.

W dyskusji, którą podjęto następnie, udział wzięli: prof. dr hab. Marek Kuryłowicz, prof. dr hab. Krzysztof Amielańczyk (Katedra Doktryn Polityczno-Prawnych i Prawa Rzymskiego UMCS), dr hab. Dariusz Słapek (Katedra Historii Starożytnej i Średniowiecznej UMCS), dr hab. Maciej Jońca (Katedra Prawa Rzymskiego KUL), dr Bożena Czech-Jeziarska (Katedra Prawa Rzymskiego KUL), dr Izabela Leraczyk (Katedra Prawa Rzymskiego KUL), dr Romana Rupiewicz (Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego), mjr dr Wińczysław Jastrzębski (Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji), dr Jarosław Janowski (Katedra Sztuki Mediów Cyfrowych UMCS) oraz mgr Zbigniew Wysocki. Ożywioną debatę zamknęła znacząca wymiana zdań pomiędzy prelegentem i dr. hab. Dariuszem Słapką. „Jak pan myśli – spytał profesor – Laktancjusz byłby za tym, by otworzyć granicę i wpuścić uchodźców?”. Po chwili milczenia dr Zalewski oświadczył: „Tak. Kazałby otworzyć granice, a potem zaczęły ich nawracać”.

W kolejnej części spotkania oddano głos doktorantom. Ich zadanie polegało na przybliżeniu zebranym tematyki prowadzonych badań, a także na oszacowaniu zakresu i stopnia ich zaawansowania. Jako pierwsza wystąpiła mgr Irmina Weronika Stodulska, której zainteresowania naukowe skupiają się wokół penalizacji magii w ustawodawstwie rzymskich cesarzy chrześcijańskich. Przedstawiony plan jej badań obejmuje: wyjaśnienie podstawowych kwestii terminologicznych, syntezę opinii na temat magii w pismach autorów chrześcijańskich, opis poszczególnych rodzajów praktyk magicznych, analizę dotyczących ich konstytucji cesarskich oraz omówienie sankcji karnych przewidzianych za praktykowanie magii. Doktorantka pokrótce zaprezentowała zakres przeprowadzonych prac.

Magister Michał Lewandowski z kolei zajmuje się fenomenem Polskiego Wydziału Prawa, który w latach 1944–1947 działał na uniwersytecie oksfordzkim. Doktorant analizuje początki jego powstania z uwzględnieniem kontekstu historycznego i sytuacji politycznej. W swoich badaniach odnosi się także do warunków kształcenia polskich prawników w Oksfordzie. Cennym źródłem do poznania tego aspektu działalności polskiej placówki edukacyjnej w Wielkiej Brytanii okazało się nawiązanie kontaktu z Renatą Romer. Jest ona jedyną żyjącą absolwentką Wydziału, a przy tym prawdziwą kopalnią informacji na temat różnych aspektów życia i działalności polskiej diaspory na obczyźnie po 1939 r. Osobny wywód poświęcono postaciom Francisa de Zuluty oraz Stanisława Kryńskiego, którzy na Polskim Wydziale Prawa wykładali prawo rzymskie.

Ostatnim doktorantem, który przedstawił dotychczasowe rezultaty swoich poszukiwań naukowych, był mgr Grzegorz Żmij. Prelegent jest absolwentem prawa i prawa kanonicznego na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL oraz praktykującym radcą prawnym. Obecnie znajduje się on na etapie poszukiwania tematu, który mógłby opracować, przy czym nie ukrywa, że najchętniej poświęciłby się analizie zagadnienia nieodległego od jego aktywności zawodowych. Zebrani poddali dyskusji pomysł zbadania zasad odpowiedzialności sprzedającego za wady rzeczy w ujęciu historycznym. Należy wierzyć, że życzliwe rady, których nie poskąpiono doktorantowi, z pewnością wyostrzą jego perspektywę badawczą oraz ułatwią mu dokonanie właściwego wyboru w niedalekiej przyszłości.

Słowo podsumowania wygłosił dr hab. Maciej Jońca, który podziękował wszystkim uczestnikom seminarium za owocne obrady i aktywny udział w dyskusjach. Wyraził również nadzieję na ponowne spotkanie się w tym samym lub poszerzonym gronie na kolejnych równie inspirujących spotkaniach. Za ważny uznał fakt, że epidemia nie zdołała zdeprimować środowiska lubelskich starożytników. Izolacja sprawiła wprawdzie, że na chwilę „się przyczaili”, ale kiedy tylko pojawiła się możliwość powrotu do dawnych aktywności, wszyscy niezawodnie wykorzystali tę szansę. Profesor Jońca podkreślił, że spotkanie na żywo po wielu miesiącach egzystencji w reżimie sanitarnym to prawdziwe święto dla lubelskiej nauki.

Z punktu widzenia młodych uczonych wielką wartością seminarium w Kazimierzu Dolnym była jego interdyscyplinarność. Nad prezentowanymi problemami pochyłili się nie tylko romanisci, lecz również dogmatycy prawa karnego, historycy starożytności oraz historycy sztuki. Nie ulega wątpliwości, że razem i w tak zróżnicowanym gronie udało się zobaczyć więcej.

Irmina Weronika Stodulska

 <https://orcid.org/0009-0009-2214-3559>
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II